

Pogled v hrib me je navdal z grozo: na hribu so bile namreč tarče v slogu olimpijskih krogov. Ves hrib je bil požgan in tako teman, kot bi nad njim visel oblak. Si lahko predstavljate, kako sva se počutila? Kot nedolžna osla sva zakorakala natančno pod tarče! Prav nič nisva zapala, da bodo vojaki točno zadevali.

Kaj sedaj? Občutek za čas sva izgubila in v glavi so se prižigale lučke, kako najhitreje in najbolj varno iz situacije, v kakršni sva bila popolnoma neizkušena. Poti naprej nisva poznala — mogoče pa so tarče celo pod gozdičkom, v katerem se skrivava in sva torej med dvema ognjema. Prijatelj je predlagal, da bi šel pogledat, čemur sem nasprotovala in predlagala edino rešitev — tek nazaj.

Počakala sva torej, da je streljanje prenehalo in stekla do naslednjega gozdička. Počasi sva se prebijala med podrtim drevjem in potem tekla čez neskončno planjavo. Kadar je zažvižgalo nad glavama, sva se vrgla na tla in potem zopet tekla. V takih primerih dobra kondicija kar prav pride! Končno sva pritekla na varno v gozd.

Naenkrat sva nižje na poti zagledala tri planinke, ki so šle navzdol. Kako to, da se nismo nikjer srečali, sva si mislila. Odhitela sva do njih in zvedela, kar bi morala vedeti že prej: prišle so do planjave, ko jim je začelo švigati nad glavami; obrnile so se in tekle na varno. Pripovedovale so, da gredo večkrat po tej poti na Sv. Trojico, toda, žal, pridejo na vrh prav malokrat; največkrat jih prežene streljanje. Ker je teren zasedla vojska, poti ne vzdržujejo več. Škoda, da jih nisva srečala že prej, saj so hodile le petnajst minut za nama; tako bi nama prihranile »orožne vaje«. Morda pa vojaki ne bi streljali; v tem primeru bi naju domačinke prehitile in pokazale pot. Skupaj bi lahko bili na tem lepem vrhu — pa žal nismo, ker je življenje sestavljeno iz mnogih naključij.

Žig Sv. Trojice lahko planinci menda dobijo kar na PD Postojna. Meni, ki mi ni bilo nikoli do štampljk, pač pa vedno le do naših hribov, je za žig prav vseeno in sem si v knjižico narisala kar mrtvaško glavo. Zelo rada imam naravo, posebno hribe; toda ko sem stopila na to območje, ni bilo nikjer cvetic, ne živali, ne petja ptic. Na robu goličave je le skupina brez, ki žalostno samotarijo v tem okolju. Čuti se, da sem ne zahajajo več tisti, ki imajo te kraje resnično radi.

Odšla sva pametnejša za novo izkušnjo. Sprašujeva pa se, kje so opozorilne table. Zakaj se v vodniku po slovenski transverzali Sv. Trojica sploh še omenja? Lepo bi bilo, če bi vojaki zbrisali še tiste markacije, ki so ostale. Midva prav gotovo ne bi silila naprej, če jih ne bi bilo. Vsem planincem, ki bi se radi povzpeli na

Sv. Trojico, pa priporočam, naj gredo s kom, ki teren dobro pozna. Domačinke pravijo, da je najboljši čas za praznike, ob prvem maju ali na dan republike.

* * *

Op. ur.: Takšne izkušnje naših planincev ne bi smele ostati samo v pripovedovanju med znanci, ampak bi bilo treba vsako takoj sporočiti Planinski zvezi Slovenije, ki naj bi takoj ukrepala. Vojska naj bi nas branila, če bi bila potreba, ne pa nas ogrožala. Za strelske vaje so ograjena in urejena strelišča — če vojska in vojaške vaje že morajo biti, v kar pa vse več ljudi tudi pri nas močno dvomi.

SPOMIN NA PRIJATELJA

ZADNJI VZPON

LOJZE BUDKOVIČ

Tistega jutra v marcu sva se obnašala kot dva zelenca, ki v spletu okoliščin stremita le za doseg zastavljenega cilja. Okoliščine je predstavljala sumljiva fronta. Valila se je čez bohinjski greben in se znebila posameznih odvečnih kapelj. V splet se je vključevala tudi krepka odjuga, ki je naju (trme!) podila pod Rjavo skalo. Tam naj bi se spoprijela z mogočno grapo. Pika na i vsej zadevi pa sta bila mik zadnjega zimskega dneva in lakota po doživetjih. Pred dnevi sem namreč dokalil bratstvo in enotnost v goram odmaknjenih programih planinske enote JLA v Tolminu; tistega daljnega leta 1980 smo kajpada vneto proučevali umotvore na temo Tito — Partija — Revolucija.

Nabit s poprejšnjimi spoznanji sem se s težko sapo oklevajoče prebijal po ogromni plazini v izteku grape. Pogled navzgor je obetal lahek posel. Grapa je bila lepo zalita s snegom in ledom, le posamezni skoki so kazali gola kamnita rebra. Sneg je bil, začuda, še trd.

Bučanje juga naju je opozarjalo, naj ostaneva v dolini, toda želja in vroči glavi niso odnehali. V prvih raztežajih sva se nenavezana sprehodila po široki grapi. Strmina ni bila prehuda in hitro sva prišla v osrednji del. Stene so se pričele stiskati, občutek nelagodnosti je še povečal hitrost napredovanja. Plezala sva brez besed, pomalem že z rahlo ohlajenima in izbistrenima glavama.

Jug in dež sta se okrepila. Na koncu osrednjega dela sva se srečala s prvimi snežinkami. Sneženje se je iz minute v minuto krepilo in prehajalo v pravi metež, ki ga je obupno vrtinčil hrumeči jug.

S Francijem sva začela spoznavati, da se je pričel boj za golo življenje. Še sreča,

da sva zapustila najožji del grape! Po njej so se pričeli voziti plazovi in umik je bil zapečaten. Tja do kolen v novem snegu sva grizla strmino vršnega dela stranskega kraka. Grapo je zaključevala stena, v kateri nisva slutila prehoda. Kljub obupu pa sva ohranila zbranost in razsodnost.

Franci se je zamotil s težavno prečnico proti razu, ki naj bi naju popeljal iz tega pekla. Napredoval je brez pravega varovanja na meji mogočega. Skoraj dobro uro mi je vrv počasi polzela skozi premle prste, ko me je glas iz blodnjaka snežnega meteža poklical, naj mu sledim. Prebujen iz otopelosti sem se premražen podal po sledeh, ki so jih skoraj zabrisali pršni plaziči. Igra z ravnotežjem, slabimi oprimki in nezanesljivimi stopi mi je pila moči. Le s težavo sem se prebil do prijatelja, ki me je spodbujal in vztrajno lagal, da sva že na robu. Na stojišču mi je pogled navzgor potrdil prijateljevo dobrohotno laž.

Do lope pod izstopno zajedo sva se prebila s krtovo tehniko. V luknji sva se otrsela snežnega oklepa, pohrustala skromne grižljaje ptičje krme in modrovala o naskoku na izstopno zajedo. Dobro polovico raztežaja znosnih problemov je bilo do roba. Pogled in upanje sta mi vrnila moči: prijatelju sem sledil kot prerojen. Rob zajede je obetal rešitev, kar je potrjeval tudi nasmeš prijatelja, ki je varoval na prvem zanesljivem varovališču — zverženi bukvi. Nahrbtnik je zaradi utrujenosti odložil v sneg.

Narava je še kar besnela s snežnim vi-

harjem. Med najino kalvarijo je zapadlo že skoraj pol metra južnega snega.

Šele v gozdu nad izstopno vesino sva čutila pravo varnost. Oklevajoče sem zaril v to vesino, napredovanje pa je bilo bolj podobno premetavanju in sopihanju.

Naenkrat pa — pok in gibanje navzdol. V obupu se spominjam samo krika in visenja na vrvi pod robom, čez katerega so leteli ostanki klože. Kot klop sem se oprijel rušja in zagledal prebledelega prijatelja. Na vesini pa je bil odlom ogromne klože, ki je počistila pobočje in odpotovala v globino z menoj in Francijevim nahrbtnikom.

Šele pri prijatelju me je pograbila rahla zmedenost in tresenje minulega šoka. Tudi bolečina v rebrih je dala slutiti, da sem doživel močan udarec. Ponovno sva se zarila proti odrešilnemu gozdu. Tokrat naju je pobočje pustilo pri življenju.

Med mogočnimi bukvami sva srečna, da sva ostala živa, odtavala k žičnici. Narava pa je še kar besnela s snežnim viharjem...

* * *

Opomba:

Članek je spomin na dogodke prvenstvene vzpona 20. marca 1980 v Rjavi skali, ki sva ga opravila Franci Arh in Lojze Budkovič (oba AO Bohinj). Takrat sva v pravem boju za golo življenje v sedmih urah preplezala Matuč graben (—V, 80°/40° — 60°, 600 m). Letos mineva 10 let od te pustolovščine in 10 let, kar je prijatelj v prepadih Draškega vrha pustil goram svoje mlado življenje.

PRVI SLOVENCİ V KITAJSKEM TJANŠANU?

PROSTRANSTVA ČISTE NARAVE

GREGOR MIS

Po skoraj mesecu dni vožnje z vlaki in avtobusi smo naposled prispeli v mestece Urumchi, ki leži na obrobju puščave Takla Makan. Pogorje Tjanšan (kar pomeni v kitajščini gorstvo, ki se dviga do neba) se res dviga proti nebu neposredno iz puščave ter predstavlja osamel otok v nadaljevanju gorstva, ki leži pretežno v Sovjetski zvezi.

Mesto Urumchi, od koder krenemo, je novo nastalo mesto, poseljeno predvsem s kitajskim življem; le nekaj povsem drugačnih obrazov, ki jih vidimo na ulici, nam pove, da tu ne živijo le Kitajci. Prvotni prebivalci teh krajev se imenujejo Ujguri, so v glavnem nomadi, poteze obraza pa neverjetno spominjajo na Turke, Grke ali Italijane. Kar ne moremo se načuditi neverjetni podobnosti teh ljudi,

ki žive desetstisoče kilometrov daleč od ljudi, ki so jim tako podobni.

Urumchi in sosednje mesto Turphan ležita v depresiji in ju uvrščajo med najbolj vroča mesta našega planeta. Temperature okrog 55°C vendarle nekoliko laže prenašamo, ker je zrak izredno suh in sploh ne čutiš potu, ko se znojiš. Le količina popite tekočine in glavoboli dajejo vedeti, kako vroče je v resnici.

KITAJSKA PLANINSKA KOČA

Začnemo se vzpenjati proti Nebeškemu jezeru, ki leži sredi narodnega parka pod vrhovi Tjanšana. Park je tako lep, da kar strmimo. Strma ovinkasta cesta nas vodi čez deroče hudournike, vidimo črede konj in ovac, ki se mirno pasejo okrog nomadskih šotorov, »jurt«, in se prekrasno vklaplajo v kompozicijo »Donebeške-